

На прикладі проаналізованої нами новели можна скласти певне уявлення про стиль Василя Стефаника. Йому притаманні стислість, лаконічність; він змальовує у своїх новелах картини з життя людей; своїх героїв він зображає у важких життєвих ситуаціях та спостерігає за ними, не втручаючись у хід подій, даючи можливість читачеві самому зробити певне судження. Велике значення Стефанік надає діалогам та монологам, у яких розкривається характер героїв, їхні думки. Саме монологи та діалоги є каталізаторами руху оповіді. Вибудовуючи структуру речення, Стефанік часто застосовує такі стилістичні прийоми, як еліпси, паралелізми, інверсії.

Порівнюючи переклади Данила Струка та Костянтина Андрусихена, можна дійти певних висновків: Данило Струк намагається передати не стільки точність змісту, скільки манеру та ритм оповіді; Костянтин Андрусихена цікавив перш за все зміст, а передати структуру та ритм речень оригіналу йому не досить вдалося; мова перекладів Струка більш стисла та лаконічна, що відповідає почерку письменника; переклад Андрусихена досить багатослівний; задля збереження лаконічності Струк досить часто вдається до поділу речень на кілька простих; у Андрусихена речення, в основному, підрядні, ускладнені різними зворотами; із можливих відповідників слова чи словосполучення Струк обирає найкоротше, а з часових форм часто обирає Past Simple; Андрусихен йде за оригіналом і перекладає текст відповідно йому. Синтаксичні особливості стилю В. Стефаніка краще передані Д.Струком з тієї причини, що він глибоко дослідив і зрозумів характерні риси почерку Стефаніка.

Злиття української літературної мови з діалектом Покуття є особливою, досить важливою темою для розгляду, тому у статті досліджувався лише окремий аспект своєрідного літературного почерку Василя Стефаніка, не торкаючись, в основному, лексичного матеріалу. Від мови йде особлива сила, яка здійснює величезний вплив на реципієнта, тому аналіз лінгвістичного потенціалу Стефаніка є надзвичайно важливим аспектом і перспективною темою для дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Tarnawsky M. Ukrainian Literature in English. Books and pamphlets, 1890-1965.* – Edmonton, 1988.
2. *Tarnawsky M. Ukrainian Literature in English: Articles in Journals and Collections, 1840-1965.* – Edmonton, 1992.
3. *Bibliography of Ukrainian Literature in English and French: Translations and Critical Works (1950-1986).* // Oksana Piaseckyj. – Ottawa: University of Ottawa Press, 1989. – 386 p.
4. *Ukraine: a bibliographic guide to English-language publications* // Bohdan S. Wynar. – Englewood, Colo., U.S.A.: Ukrainian Academic Press, 1990. – 406 p.
5. *Struk, D.S. A Study of Vasyly' Stefanyk: The Pain at the Heart of Existence.* With Foreword by L.S.N. Luckyj. Trans. by author. Littleton, Colo.: Ukrainian Academic Press, 1973. – 200p.
6. *Стефанік В. Камінний хрест: [Для ст. шк. віку]: / Упорядкув. текстів, передм. І.В. Андрусика.* – К.: Школа, 2007. – 272 с.
7. *The Stone Cross.* Trans. Joseph Wiznuk and Constantine H. Andrusyshen. Toronto: McClelland & Stewart, 1971. – 164 p.
8. *Єфремов С.О. Історія українського письменства / Худож. оформл. В.М. Штогриня.* – К.: Феміна, 1995. – 685 с.

КОНТРАСТИВНІ АСПЕКТИ ПИТАЛЬНИХ РЕЧЕНЬ В АНГЛОМОВНОМУ ТА УКРАЇНОМОВНОМУ ДИСКУРСАХ

Руденко Н.В. (Суми)

У питальному реченні (ПР) виявляється не тільки рівень знань мовця, але й дається установка на вибір реакції і на розширення меж інформації – заповнення лакун тезауруса. Іллокутивний акт, що відображає намір мовця, висловлює бажання останнього отримати інформацію. Модальність є ключовою в іллокуції питального вислову. Питальна структура використовується в первинній однойменній функції. Вторинна функція зорієнтована на повідомлення, а не на питання.

В результаті транспозиції (перенесення значення однієї одиниці на іншу) ПР уживаються у вторинній функції. У ПР спеціальними засобами виражається прагнення того, хто говорить, дізнатися що-небудь, впевнитися в чому-небудь або спонукати співбесідника висловити думку, що його цікавить [4, 221]. За допомогою ПР подається інформація про те, що хоче дізнатися мовець. Запит носить гетерогенний характер: це можуть бути відомості про діяча, про місце дії, про ситуацію, тощо. У своїй первинній функції ПР служить відповідним мовленнєвим актом з його стандартним призначенням [6, 349]. Заслугує на увагу питання підмодальності ПР, яка семантизує: твердження, наказ, попередження, обіцянка, тощо.

Уживання ПР в значенні прохання, вимоги, погрози (тобто у вторинних функціях) – давно відомий лінгвістам феномен. О. Есперсен розрізняв ПР за їх комунікативним призначенням: ті, що виражають власне питання (1), та інтерогативи (2), тобто речення, що включають питальні елементи, але не завжди виражають запит про інформацію [5, 364]. Таким чином, їм притаманна нестандартна семантика. До них тяжіють риторичні питання, питання-прохання, питання-пропозиції, питання-припущення, питання-підтвердження та ін.

Риторичне питання у монологічному мовленні є також елементом розмірковування. В діалогічній єдності риторичне питання використовується у ролі ініціюючої репліки або репліки у відповідь. Риторичне питання розглядається як один з експресивних засобів, що використовується для змістовної організації мовлення з метою збільшення впливу на адресата. Його функція – привернути увагу, посилити враження, підвищити емоційний тон, тощо. Відповідь на нього є факультативною. Риторичне питання таким чином

залучач читача / мовця до міркування або співпереживання:

Here was a Caesar! when comes such another? [14, 57].

Хіба ревуть воли, як ясла повні? (Панас Мирний).

До парадигми ПР відносяться питання-прохання та питання-пропозиції, які є спонуканням слухача до дії [6, 24]. Остання може бути перлюкутивним актом або ні:

"Can'tcha stick a little rum in it or something?" - "I'm very sorry, sir..." he said, and beat it on me [13, 38].

"Ви б не могли хлопнути туди хоч трошки рому або чогось такого?" [2, 55].

"I don't...I don't know - what just happened. Can we forget about it?" - "Oh. Right. All right..." [8, 245].

Важливу роль виконує при цьому інтонація ПР, яка детермінує іллокутивну силу мовленнєвого акту [7, 207].

Речення-припущення використовуються з метою омовлення думки або перевірки, підтвердження своєї позиції:

"By the way, Bri, I don't suppose you've got that tenner..." says Josh, frowning "...for the home-brew?" [8, 38].

"I guess you get tired of all this shop - about your country, I mean?" [9, 49].

Питання-підтвердження являють собою найменш численну групу висловів, які окрім вираження своєї основної мети, - бажання того, хто говорить, впевнитися в чомусь - містять оціночні та емоційні компоненти.

"Oh, I've upset you, haven't I?" [8, 208].

"Not married, are you, Henry?" [11, 83].

Перепитування виражають збентеження, непорозуміння адресатом попереднього питання, або прагнення адресата уточнити сказане:

- In fact, quite good, on the whole. Rather cold, you know.

- Really, you found it cold? [12, 105].

- How old are you, chief? - the elevator guy said.

- Why? - I said. - Twenty-two [13, 49].

- Скільки вам років, шефе? - провадить ліфтер.

- А що? - кажу. - Двадцять два [2, 55].

Ці питання можуть бути представлені еліптичними реченнями:

-How much is a quarter litre? the young gentleman asked the girl.

-Of the bianco? One lira [10, 275].

- Нечесну ми ведемо гру, правда ж?

- Яку гру? [3, 640].

Еліптичні висловлювання за формою корелюють зі складними мовленнєвими актами ("двоактовними", або "двоіллокутивними" висловлюваннями), виступають у статусі комплексних одиниць [1, 12].

Найбільш вживаним є дані питальні речення-еліпси у розмовно-побутовому дискурсі (48%), чому значною мірою сприяє невідготовленість, спонтанність, довільність, експресивність:

What did Nana say?-Not a word?-Not even to Dickie? -No.-Do you and Dickie talk about it? -Never. -Don't you think you should? (W.Hornsby) [1, 15].

Питальні речення, що виступають у вторинних функціях, зберігають статус первинних одиниць з поверхневою структурою питання, що потребує відповіді. Перспективним є подальше вивчення поліфункціональності питальних речень в англійському та українському дискурсах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Александрова В.Г. Когнитивно-комунікативний потенціал еліптичного речення в сучасній англійській мові: Автореф. дис... канд. філол. наук. - Одеса, 2008.-20с. 2. Селінджер Дж.Д. Над прірвою у житті: Повісті, оповідання./Пер. з англ. О.Логвиненко К.: Молодь, 1984. - 272 с. 3. Хемінгуей Е. Прошавай, зброе // Твори в чотирьох томах. Том 1. - Київ: Дніпро, 1979. - 704 с. 4. Дмитриева М.Г. Проблематическая и асерторическая составляющие в разработке теории вопросов // Тезисы конференций, 5-я научная конференция: сборник статей. - СПб.: Изд-во СПб. университета, 2000. -с.221. 5. Еспенсен О. Философия грамматики. - М.: Изд-во иностр. лит-ры, 1958. - 404 с. 6. Конрад Р. Вопросительные предложения как косвенные речевые акты // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. 16. - М.: 1985. - С. 349-370. 7. Серль Дж. Р. Косвенные речевые акты // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. 17 - М.: Прогресс, 1986. - с. 195-223. 8. David Nicholls. Starter for Ten. - London, Flame, 2004. - 473pp. 9. Graham Green. The Quiet American. - Foreign Languages Publishing House, Moscow, 1959. -228 pp. 10. Hemingway E. A Farewell to Arms. - М.: Progress Publishers, 1969. - 320 pp. 11. Iris Murdoch. Henry and Cato. - Penguin Books, 1977. - 343pp. 12. Priestley J.B. Angel Pavement. - Prigress Publishers, Moscow, 1974. - 504pp. 13. Salinger J.D. The Catcher in the Rye.-Little, Brown and Company,1951.- 277 pp. 14. William Shakespeare. Julius Caesar.- Wordsworth Editions Limited, 2006.- 144 pp.